

כרטיס מידע והנחיות לבישול שדה

בישול בשטח הוא צורך חיוני. הוא יכול לשמש כלי חינוכי המאפשר עבודת צוות. כרטיס זה מיועד לאחראי טיול, רכז טיולים, מדריכי טיולים ולמורים במערכת החינוך, ומטרתו לסייע במניעת פגיעות במהלך הבישול בשטח.

- הנחיות אלו באות בנוסף להנחיות המופיעות בחוזר מנכ"לית: טיולים ופעילויות חוץ בית-ספריות במערכת החינוך (ש/7(ב) -מרץ 2016 סעיף 4.6).

1. הסיכונים האפשריים

- כווייה מאש \ ממים רותחים \ משמן רותח.
- שריפה (ציוד או סביבה).
- התלקחות בלתי מבוקרת של גזיה/בלון גז.
- התבקעות והעפת נתזים של אבן גיר בחום גבוה.
- שאיפת עשן.
- חתכים, התקלות בציוד בישול.

2. ציוד בישול ותפעולו

2.1 הנחייה כללית

- 2.1.1 יש להגדיר את מתחם הבישול ולמקמו באזור ישר, המרוחק מציוד דליק.
- 2.1.2 חל איסור על עישון במתחם הבישול.

2.2 כירות גז מרכזיות

- 2.2.1 יש להרחיק את בלון הגז מכירת הבישול (2-4 מ' לפחות) ולהימנע ממיקומו בציד תנועת אנשים.

2.3 מבערי גז חד-קני או במבערי גז דו-קני ("כלב גז")

- 2.3.1 יש להקפיד על מרחק (2-4 מ') בין בלון הגז למבער.
- 2.3.2 יש להקפיד שצינור הגומי הוא צינור תקני.
- 2.3.3 יש לזכור כי ההברגה של הצינור היא הברגה הפוכה / שמאלית.
- 2.3.4 בעת הברגת הצינור יש לוודא שהאטם לא נפל בעת ההברגה.
- 2.3.5 אין למקם מבער בכיוון אנשים או ציוד.
- 2.3.6 בהצתת המבער יש לפתוח במינימום עוצמה ורק לאחר ההצתה להגביר בהדרגה.

מדינת ישראל

משרד החינוך

אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית

2.3.7 להימנע משמוש באבני גיר או בזלת מתבקעות (כבסיס לכלי בישול) והחשפות ללהבת המבער, זאת כדי למנוע התבקעות והעפת נתזי אבן.

2.4 גזיות בישול

2.4.1 סוגי הגזיות:

- א. גזיות הברגה או מנגנון הפרדה רב פעמי בין ראש הבערה למיכל הגז.
- ב. גזיות ניקוב בלונים חד פעמיים.

2.4.2 **מיקום גזיה**: על משטח ישר המאפשר יציבות. ניתן לייצב בעזרת אבנים.

2.4.3 **הגנה**: יש לתחם את אזור התפעול בצידוד שימנע תנועה מיותרת בסביבת הגזיה.

2.4.4 **כלי בישול**: להימנע משימוש בכלים (סירים / מחבתות) גדולים יחסית לגודל ראש הגזיה, זאת כדי למנוע חוסר יציבות.

2.4.5 **החלפת בלוני גז**: חל איסור על החלפת בלונים במתחם הבישול. יש לבצע החלפה רק ע"י אדם בוגר (שביצע פעולה זאת בעבר ומכיר אותה), במרחק ממתחם הבישול.

2.4.6 **במקרה של שחרור לא מבוקר של גז (הגז מתחיל להתפרץ החוצה)**:

מצב א: שחרור לא מבוקר ללא הצתה/התלקחות: יש להרחיק את הבלון

מאזור בישול / אש / אנשים, להניח לבלון להתנקז עד כלות הגז.

מצב ב: שחרור לא מבוקר עם הצתה/התלקחות: יש להרחיק את הגזיה הבווערת

מאזור אנשים / אש / צידוד. אם צריך בעזרת בעיטות. להניח לגזיה לבעור

עד כלות הגז. יש להימנע מזריקת הגזיה לכיוון אש או אנשים או צידוד

2.4.7 **פירוק בלוני גז**: בגמר בישול, רק אם הגזיה היא לשימוש רב פעמי של הבלון, יש

להפריד בין ראש הגזיה לבלון. הפרדה זו תעשה על ידי אדם בוגר שמכיר את

שיטת הפירוק, מחוץ לאזור הבישול ולא בקרבת אש או עישון.

טיפ חשוב:

בעת התלקחות אין חשש להתפוצצות הבלון.

לכן יש לפעול במתינות ללא בהלה מזיקה.

2.5 בישול במדורות

2.5.1 יש לחתום את המדורה ולהימנע מאש גבוהה.

בישול נכון הוא על מדורה קטנה.

2.5.2 להימנע משמוש באבני גיר מתבקעות (כבסיס לכלי בישול).

2.5.3 אם הבישול מתבצע בחלל סגור (מערה, מבנה בשטח), יש

לאפשר איוורור מספק שימנע פגיעה משאיפת עשן.

3. הנחיות בישול בשטח

- 3.1 יש להקפיד על היגיינת ידיים של העוסקים בבישול השטח.
- 3.2 רצוי לבצע תכנון מהלך הבישול על מנת לצמצם זמן חשיפה לסיכונים.
- 3.3 **חיתוך ירקות**: יש לייצר מקור תאורה מספק שיאפשר חיתוך בטוח.
- 3.4 אין לבשל בתוך אוהלים אישיים מחשש לדליקה.
- 3.5 **טיגון בשמן**:
  - א. מחייב תשומת לב רציפה של הצוות החינוכי בטיול.
  - ב. להקפיד לא לחמם שמן יתר על המידה שכן הוא עלול להתלקח או להעיף נתזים.
  - ג. אין לטגן מזון קפוא / רטוב מדי מחשש לפגיעת נתזי שמן רותח.
  - ד. שאריות שמן מטוגן יש לקבור בשטח.
- 3.6 **הרתחת מים**: להקפיד על יציבות הכלי במהלך ההרתחה ואחריה (אין להשאיר כלי שסיים הרתחה על הגזיה או במקום לא יציב).
- 3.7 יש לאסוף את שאריות המזון ולא להשאירן בשטח.
- 3.8 ניקוי כלי הבישול יעשה בהתאמה למצב המים באותה עת. רצוי לבצע ניקוי ראשוני בחול ואבנים.

בברכת טיול בטוח!

